

Diputació
Barcelona

CATALÀ

ENGLISH

Manresa, del Modernisme
a l'art déco

Manresa, from *Modernisme*
to *art déco*

L'enderrocament de les últimes muralles a la segona meitat del segle XIX i l'obertura d'avingudes més àmplies, van suposar el començament de la modernitat de la ciutat de Manresa. La burgesia industrial encarregà a diversos arquitectes modernistes locals –entre els quals destaquen les figures d'Ignasi Oms i Ponsa i Alexandre Soler, deixebles de Lluís Domènech i Montaner– la construcció de les seves residències i edificis més emblemàtics. Aquesta ruta mostra el més remarcable d'aquesta arquitectura modernista amb algun element del més representatiu art déco a Catalunya.

Detall de la façana de Can Jorba / Detail from Can Jorba façade

The demolition of the last walls during the second half of the 19th century and the opening of wider avenues meant the beginning of modernity to the city of Manresa. The industrial bourgeoisie commissioned the construction of their residences and their most emblematic buildings from some local *Modernista* architects – among which Ignasi Oms i Ponsa and Alexandre Soler, both disciples to Lluís Domènech i Montaner, stand out. This tour shows the most noticeable works of this *Modernista* architecture with some elements of the most representative *art déco* in Catalonia.

Els punts que més t'interessen del Modernisme a Manresa:

The most interesting *modernista* sites in Manresa:

Ruta principal / Main route

- 1 Façana modernista de la Seu
- 2 Farmàcia Sala
- 3 Ateneu de les Piques o Ateneu Obrer Manresà
- 4 Farmàcia Esteve
- 5 Sastreria Tuneu
- 6 Quiosc de l'Arpa
- 7 *La Buresa* o Casa Torrents
- 8 Cal Jorba
- 9 Casa de Cultura de la Caixa de Pensions
- 10 Casal Regionalista
- 11 Casa Davant
- 12 Torre Lluvià (Delegació al Bages Berguedà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya)
- 13 Casa Torra
- 14 Casino
- 15 Casa Gabernet Espanyol
- 16 Teatre Kursaal
- 17 Casa Padró Riera

Ruta complementària / Additional route

- 18 Farinera Albareda
- 19 Fàbrica la Florinda
- 20 Institut de Batxillerat Lluís de Peguera
- 21 Antic escorxador
- 22 Casa Padró Domènech
- 23 Cinema Olímpia
- 24 Casa Armengou (Ferreteria Armengou)
- 25 Col·legi Asil dels Infants
- 26 La pintura i el disseny modernista al Museu Comarcal
- 27 La Cova de Sant Ignasi
- 28 Convent de Santa Clara

Al llarg del segle XIX, Manresa va créixer i triplicar el nombre d'habitants que havia tingut fins al moment i es va convertir en una de les ciutats més importants de Catalunya. La indústria tèxtil es va convertir en el principal motor econòmic de la ciutat i les fàbriques, especialitzades en la indústria del cotó i la cineria, es van situar vora el riu Cardener. La ciutat va canviar de fisonomia per adaptar-se als canvis que es produïen: van caure les últimes muralles que quedaven de l'època medieval, van aparèixer nous barris i el paisatge urbà s'omplí de fàbriques, tallers i xemeneies.

La burgesia manresana, constituïda bàsicament per rics propietaris d'indústries de la ciutat i la comarca, es traslladà al nou eixample que es construï fora del nucli antic. El nou centre neuràlgic, més ampli i lluminós, i constituït bàsicament pel carrer del Born, la plaça Sant Domènec i el passeig Pere III, acollí la majoria d'edificis modernistes de la ciutat, entre els quals podem destacar el Casino, la Torre Lluvià i la Casa Torrents. Més endavant, s'hi afegiran també importants edificis d'estètica noucentista, com ara el Teatre Kursaal, el Cinema Olímpia o els Magatzems Jorba, d'estil art déco, que constitueixen un dels principals exponents d'aquest moviment a Catalunya.

Actualment, la majoria d'aquests edificis s'han recuperat per donar-los un ús públic: biblioteca, centre cultural o teatre. Altres s'han restaurat i tenen usos comercials o funcionen com a habitatges particulars o oficines.

During the 19th century, Manresa grew and almost tripled its populations, and thus became one of the most important cities in Catalonia. The textile industry became the main economic force to the city and factories, specialised in cotton and ribbon, were located by the river Cardener. The city changed its appearance and adapted to the changes – the last medieval walls were pulled down, new suburbs appeared and the urban landscape showed factories, workshops and chimneys.

The local middle classes – mainly rich factory owners – moved to the new city extension built outside the old centre. The new nerve centre, wider and lighter, was Born Street, Sant Domènec square and Pere III Boulevard, and hosted most of the *Modernista* buildings of the city – the Casino, Torre Lluvià and Torrents House. Later, important nineteenth-century style buildings were raised: the Kursaal Theatre, the Olímpia Cinema or the art deco Jorba Stores, which constituted one of the main exponents to this movement in Catalonia.

Today, the majority of these buildings have been retrieved as public use buildings – library, cultural centre or theatre. Others have been restored and have commercial uses or are used as homes or offices.

Manresa, del modernisme a l'art déco

Introducció La ciutat de Manresa durant el segle XIX va experimentar grans canvis urbanístics, econòmics i socials. Aquest segle representa el pas d'una ciutat manufacturera a una ciutat industrial. El treball de la seda, controlat pels mestres velers i que havia estat la base econòmica de la ciutat durant el segle XVIII, va decaure completament per la suma de diferents factors com són la pèrdua de les colònies americanes i la Guerra del Francès, que va fer que es perdés el mercat principal on els industrials manresans venien els seus productes.

Els diners que fins aquell moment s'havien destinat a la indústria de la seda ara els invertiran en una nova indústria, la del cotó.

Però aquesta nova indústria necessitava uns nous edificis i noves fonts d'energia. Per això tot el procés productiu es va concentrar en grans fàbriques amb dos o tres pisos i grans finestral, alguna molt característica, com ara la malmesa fàbrica dels Panyos, que és un dels edificis fabrils més antics de Catalunya, la Balcells, avui reconvertida en Conservatori Municipal de Música, la del Salt, Cal Serrano, Fontetes o Fàbrica Nova, que es van situar al costat dels corrents fluvials del riu Cardener, als torrents de Sant Ignasi i Predicadors i als ramals de la Sèquia, per aprofitar la força de l'aigua i fer energia hidràulica per moure les màquines.

El fort creixement del sector tèxtil va fer que apareguessin tota una sèrie d'indústries auxiliars i complementàries, com ara foneries, tallers metal·lúrgics, fusteria industrial, construcció, etc., que es van anar escampant pels nous carrers que configuraven la nova ciutat industrial que s'anava formant.

La industrialització de la ciutat va fer que es necessités molta mà d'obra per treballar a les noves fàbriques que s'anaven construint i, com que a Manresa no hi havia prou gent, van venir molts immigrants d'altres llocs de Catalunya, sobretot de la zona de muntanya, i de les regions més properes, com ara Aragó i el País Valencià.

L'augment de la població va fer que Manresa es convertís en una de les principals ciutats de Catalunya –la cinquena ciutat de Catalunya a començament del segle XX– i que experimentés un gran creixement de l'espai urbà. A la segona meitat de segle, s'enderroquen les muralles medievals i es construeix un eixample a partir de dos eixos de creixement: la carretera de Vic i la de Cardona, que portaven a aquests dos nuclis de població, i més tard es formen nous carrers com ara els del sector Bruc-Saclosa, Bilbao-Caritat, Nova de Santa Clara i el passeig de Pere III. En aquest últim carrer, la burgesia industrial hi construeix els grans edificis senyorials d'estil modernista. També es formen barris perifèrics com ara els del Pujolet i Poble Nou.

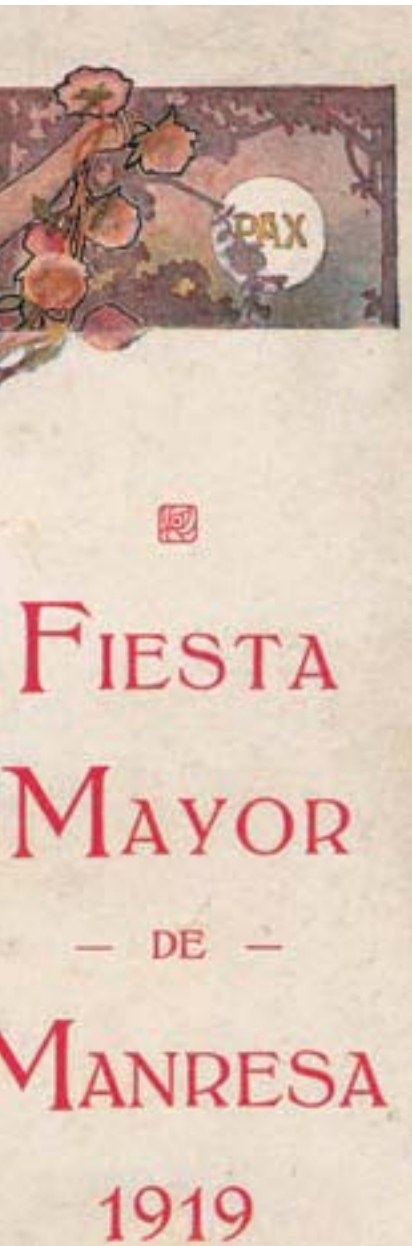
Al mateix temps, la formació de la nova ciutat industrial va comportar la creació de grans infraestructures com ara la construcció dels dipòsits vells d'aigua potable, reconvertits en l'actual Museu de la Tècnica; les fàbriques de gas i de llum; el ferrocarril, que comunicava amb Barcelona i Saragossa, via Lleida; carreteres i una colla de serveis necessaris per al funcionament de la ciutat que s'anava configurant, com ara col·legis; centres assistencials, com són la Casa Caritat, els Infants Orfes i les Germanetes dels Pobres; teatres, casernes, cementiris o entitats financeres, com ara la Caixa d'Estalvis de Manresa.

Cartell de la Festa Major de Manresa de l'any 1919

Manresa, from *modernisme* to *art deco*

Manresa Fiesta Poster
from 1919

Introduction During the 19th century, the city of Manresa underwent great urban, financial and social changes. That century meant the passing from a manufacture city to an industrial city. The manufacture of silk – that was controlled by silk makers and had been the financial base of the city during the 18th century – was in complete decline due to different factors like the loss of the American colonies and the French War that caused the loss of the main market where Manresians sold their products.

The money assigned since then to the silk industry would be now invested in a new industry – cotton.

But this new industry demanded new buildings and new energy sources. Therefore, all the production process gathered in big factories – with two or three storeys and big windows – some of which was very characteristic like the Panyos factory – one of the oldest factory buildings in Catalonia –, the Balcells factory – today the Local Music Conservatory –, Salt, Cal Serrano, Fontetes or Fàbrica Nova, which were built by the river Cardener, the Sant Ignasi and Predicadors torrents, and the Sèquia, in order to make use of the water energy to move machines.

The big growth of the textile sector favoured the creation of a series of auxiliary and complementary industries – foundries, ladle furnaces, industrial carpentry, building, etc. These new establishments spread in the new streets of the emerging new industrial city.

The industrialisation of the city demanded great labour force to work at the new factories and, as in Manresa there were not enough people, many immigrants came from other parts of Catalonia – mainly the mountains – and from the nearby regions – Aragón and Valencia.

The population growth turned Manresa into one of the most important cities in Catalonia – the fifth city in Catalonia at the beginning of the 20th century – and therefore brought the growth of the urban area. During the second half of the century, the medieval walls were pulled down and the city expansion was built around two growth axes – the Vic road and the Cardona road; later, new streets were built – the Bruc-Saclosa sector, Bilbao-Caritat, Nova de Santa Clara and the Pere III Boulevard. In this last part, the industrial bourgeoisie built the great *Modernista* manor houses. Also, outlying areas like Pujolet and Poble Nou were built.

At the same time, the new industrial city brought the creation of important infrastructures like the construction of the old drinking water tanks, that are now the Technical Museum; the gas and light factories; the railway that linked with Barcelona and Zaragoza, via Lleida; roads and a series of necessary services for the new city – for example, schools, social welfare centres (Charity house, Orphan Children and Sisters of Mercy); theatres, military living quarters, cemeteries, and financial entities like Manresa Savings Bank.

Modernisme in Manresa *Modernisme*, the cultural and art movement that appeared in Western Europe linked to industrialisation and machines at the end of the 19th century and beginning of the 20th, left its imprint in Manresa.

The main features in this style, as far as architecture is concerned, are the predominance of the curved line in front of the straight line, the richness in decoration with vegetal motifs or other elements in nature, and the dynamism in the different shapes.

The vast majority of *Modernista* buildings also show an asymmetry in their size and volume heights.

El Modernisme a Manresa El Modernisme, moviment cultural i artístic que va sortir a Occident relacionat amb la industrialització i el maquinisme a la fi del segle XIX i començament del segle XX, va deixar la seva empremta a Manresa.

Aquest estil està caracteritzat, en l'arquitectura, per un predomini de la línia corba sobre la recta, per la riquesa en la decoració a través de motius vegetals o altres elements de la naturalesa i pel dinamisme de les formes.

La majoria dels edificis modernistes estan caracteritzats, també, per una asimetria a través de diferents proporcions i alçades dels volums.

Els materials més utilitzats són el totxo vist, l'estuc i la pedra, en alguns casos, mentre que els elements decoratius foren la ceràmica decorativa, el vidre, els esgrafiats i el ferro forjat.

Aquest moviment arquitectònic va trobar a la ciutat de Manresa i en la burgesia industrial un indret per construir edificis d'aquest estil. A la segona meitat de segle la ciutat va experimentar un gran creixement econòmic que es va concretar en un augment de la població i de l'espai urbà.

La burgesia benestant, enriquida amb les fàbriques tèxtils i altres negocis, va ser la que va construir una sèrie d'edificis sota aquest estil. La majoria es van aixecar al llarg del passeig de Pere III i els carrers dels voltants que corresponien a la zona central de l'eixample manresà que s'anava formant, i aquest espai principal fou l'indret escollit per aquesta burgesia per residir-hi.

A més de les cases senyoriales, també es van aixecar edificis amb altres usos com ara els industrials, per exemple fàbriques tèxtils i farineres, edificis religiosos com ara convents, o serveis com ara l'escorxador i centres d'ensenyament. La majoria d'aquestes construccions ja no les trobem al centre de la ciutat, sinó escampades per diferents parts de Manresa segons la seva funció i, en alguns casos, als afores del nucli urbà.

Els edificis modernistes més representatius són obra de l'arquitecte manresà Ignasi Oms i Ponsa, que va ser col·laborador de Domènech i Montaner i arquitecte municipal de la ciutat. La majoria dels edificis modernistes que trobem a Manresa van ser obra seva. La seva producció es pot diferenciar en dues etapes. En la primera, els edificis són molt més academicistes, clàssics i sobris, mentre que en la segona, Oms adopta plenament els postulats modernistes i fa ús d'una ornamentació molt acusada en els diferents edificis que va projectar.

Un altre arquitecte va ser Alexandre Soler i March, barceloní però vinculat a Manresa i també deixeble de Domènech i Montaner. Va projectar menys obra que l'anterior i els seus edificis van evolucionar des d'una estètica medieval en els primers encàrrecs cap a uns esquemes totalment noucentistes al final de la seva producció.

Dos altres arquitectes modernistes són Bernat Pejoan i Josep Coll i Vilaclara, que van fer una obra menys important.

Cap al 1920 va aparèixer un nou moviment, el Noucentisme, que va reaccionar contra el Modernisme, amb l'ús de formes rígides i clàssiques. Alguns edificis de la ciutat presenten una barreja dels dos estils, mentre que altres ja foren concebuts amb la nova estètica artística, com ara el Teatre Kursaal (1927), obra de Josep Firmat i Serramalera, i el Cinema Olímpia (1926), projectat per Josep Danés i Torras.

D'aquesta època també podem trobar diferents edificis que es poden classificar com a eclèctics, que barregen elements modernistes i noucentistes amb elements historicistes.

Dels anys trenta destaquen, dins del conjunt d'edificis, els magatzems Jorba, projectats per l'arquitecte Arnald Calvet que, amb els seus ornaments de pedra artificial, complementats de ferro i vidre, són una mostra de l'art déco.

Francesc Comas Closas. Geògraf i historiador

Quiosc de l'Arpa

Arpa Kiosk

The materials more used are face bricks, stucco and stones in some cases; the decoration elements where decorative ceramics, glass, sgraffitos and wrought iron.

The city of Manresa, with its industrial bourgeoisie, was the perfect place to build buildings in this new architecture movement. During the second half of the century, the city underwent great financial development, which favoured the population and urban space growth.

The wealthy middle classes, who became rich thanks to the textile factories and other business, built a series of buildings under this new style. The majority of them were built along the Pere III Boulevard and the surroundings streets, which made up the centre of the city extension of Manresa; and these middle classes, chose this area to live.

Apart from the manor houses, other building were built for different uses – industrial building like textile factories and flour mills; religious buildings like convents; and services like the slaughterhouse and educational centres. Most of these constructions cannot be found at the city centre anymore, but spread around different areas of Manresa according to their functions and, in some cases, in the outskirts of the city.

The most representative Modernista building are works by the local architect Ignasi Oms i Ponsa, who collaborated with Domènec i Montaner and municipal architect to the city. His works can be divided into two periods. The buildings in the first period are much more academicists, classic and sober, while the buildings in the second period Oms fully show the Modernista postulates and very marked ornaments.

Another architect was Alexandre Soler i March, originally from Barcelona but linked to Manresa and also a disciple to Domènec i Montaner. He did less work than Oms i Ponsa and his buildings developed from medieval aesthetics in his first works towards fully *Noucestista* (nineteenth-century) pre-conceptions at the end of his production.

Other two Modernista architects are Bernat Pejoan and Josep Coll i Vilaclara, who did some minor works.

Towards 1920, a new movement appeared – *Noucestisme* (nineteenth-century style) that reacted against *Modernisme* with the use of rigid and classic shapes. Some buildings in the city show a mixture of these two styles, while some others were already designed with this new aesthetics – the Kursaal Theatre (1927), by Josep Firmat i Serramalera, and the Olímpia Cinema (1926), designed by Josep Danés i Torras.

We can also find different buildings from this period that could be classified as eclectic since they combine *Modernista* and *Noucestista* elements with historicist elements.

From the 1930s, and within the whole of the buildings, the Jorba Stores stand out. They were designed by the architect Arnald Calvet and, with their ornaments in artificial stone, and complements in iron and glass, are a sample of art deco.

Francesc Comas Closas. Geographer and historian

Ruta principal / Main route

🏠 Visita exterior i interior / Visit inside and view exterior

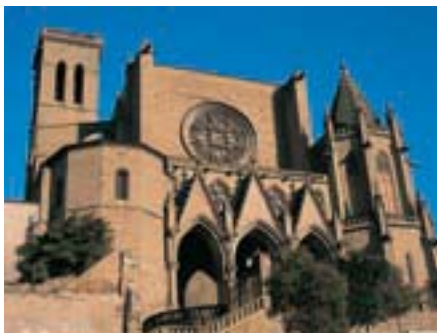
🏠 Visita exterior / View exterior only

1 🏠

Façana modernista de la Seu, 1915

Arquitecte Alexandre Soler i March

Baixada de la Seu, 1

La façana de ponent de la basílica gòtica de la Seu, considerada tradicionalment com la principal, va restar inacabada fins a principis del segle xx. Durant segles, va constar de poc més que d'una austera obertura circular sense ornamentació, fins que el 1915 es va encarregar el projecte de renovació a l'arquitecte Alexandre Soler i March. El projecte, assessorat per Gaudí, va aconseguir donar un aire de monumentalitat a la portalada. Es va dotar la porxada de la façana de tres arcs ogivals rematats per gablets i un nou baptisteri. És interessant observar la sèrie de capitells amb baix relleu de temàtica nadalenca i les gàrgoles que hi ha sobre la cornisa.

The western façade to the *Seu* Gothic basilica, which is traditionally considered to be the main façade, remained unfinished until the beginning of the 20th century. For centuries, it was just an austere round opening with no ornamentation, but in 1915, the architect Alexandre Soler i March started its renovation process. Gaudí acted as consultant to the project, and the result was a monumental façade. The façade arcade had three pointed arches crowned with *gablets* and a new baptistery. It is interesting to observe the low relief capitals showing Christmas motifs and the gargoyles on top of the cornice.

2 🏠

Farmàcia Sala, 1901

Arquitecte Alexandre Soler i March

Carrer de Sant Miquel, 14

L'any 1901, els farmacèutics manresans Francesc Cirera i Baldomer Riu es van associar per fundar una farmàcia al carrer Sant Miquel. L'establiment, el primer del tombant del segle a la ciutat, reuneix força elements decoratius de l'estètica modernista que començava a imperar en botigues i magatzems.

El disseny de l'establiment es va encarregar l'any 1901 a l'arquitecte Alexandre Soler, i destaca especialment per la bellesa de la decoració interior. Actualment, l'establiment encara funciona com a farmàcia.

In 1901, the local chemists Francesc Cirera and Baldomer Riu became partners and founded a chemist's shop at Sant Miquel Street. The establishment, the first in the turn of the century, shows many decorative elements in the *Modernista* style that started to predominate in shops and stores.

The design was commissioned from the architect Alexandre Soler in 1901 and the beauty of the inside decoration specially stand out. Today, establishment is still a chemist's shop.

3 ↗

Ateneu de les Piques o Ateneu Obrer Manresà, 1903

Arquitecte Desconegut

Carrer de les Piques, 1-3

L'edifici es va projectar l'any 1848 i es va reformar l'any 1903. Va funcionar molts anys com a teatre i a partir de 1910 es convertí en local d'espectacles del Patronat Obrer. Posteriorment, passà a ser un cafè concert i, finalment, l'any 1922 esdevingué la seu social de l'Ateneu Obrer Manresà. L'Ateneu era, d'alguna manera, la cara oposada del Casino durant l'època modernista, un lloc on els obrers hi tenien cabuda.

Actualment, l'edifici s'ha habilitat per acollir-hi un local de restauració.

The building was designed in 1848 and restored in 1903. For many years, it held a theatre and from 1910 it became the Workers' Board auditorium. Later, it became a concert-coffee shop and, finally, in 1922 it became the headquarters to the Ateneu Obrer Manresà. The Ateneu was, somehow, the opposite side to the Casino during the *Modernista* period – a place in which workers were welcomed.

Today, the building has been restored to hold a restaurant.

4 ↗

Farmàcia Esteve, 1926

Arquitecte Josep Fimat i Serramallera

Plana Om, 4

La Farmàcia Esteve es va fundar l'any 1787, i des de l'obertura i fins a l'actualitat sempre ha estat regentada per una mateixa nissaga de farmacèutics: els Esteve. L'any 1926, Josep Esteve i el seu fill Antoni van encarregar a l'arquitecte Josep Fimat la reforma de l'establiment.

La farmàcia respon clarament a l'exemple d'establiment decorat segons el canònic modernista: vitralls de colors, talles de fusta i ferro forjat. L'interior encara conserva el mobiliari original de l'època i pots d'apotecari fets de ceràmica. De la llarga nissaga de farmacèutics destaca la figura de Josep Esteve i Seguí, conegut per la seva intensa activitat tant en temes professionals com socials.

The Esteve chemist's shop was founded in 1787; from then and until our days it has been run by the same family – the Esteves. In 1926, Josep Esteve and his son Antoni commissioned the reforms of the establishment from the architect Josep Fimat.

The chemist's is clearly decorated following the *Modernista* canon – coloured stained-glass windows, carvings and wrought iron. The inside still keeps the original furniture and pharmacist's pots made of ceramics. Among the long pharmacist lineage Josep Esteve i Seguí stand out – he was well known because of his intense activity both in professional and in social matters.

5 ↗

Sastreria Tuneu, 1906

Pintor Francesc Cuixart i Barjau

Born, 7

L'antiga sastreria Tuneu, propietat de Josep M. Ribas, va començar la seva activitat al carrer Sobrerroca l'any 1882. L'any 1906, el propietari va decidir traslladar el negoci al carrer del Born i encarregar la decoració de l'establiment al pintor Francesc Cuixart.

Corrien nous temps i els botiguers volien fer atractius els seus establiments dotant-los de mobiliari i decoració d'estètica modernista. Cuixart va idear per al balcó uns vitralls de colors en què es podien veure figures masculines abillades segons el cànon estètic del moment i el nom de l'establiment. Val la pena aturar-se per observar el colorisme i la vivesa dels vitralls, que es consideren una autèntica joia del disseny modernista.

Actualment, l'establiment està destinat a usos comercials.

The old Tuneu tailor's shop, owned by Josep M. Ribas, started its activities at Sobrerroca Street in 1882. In 1906, the owner decided to move his business to Born Street and he commissioned the new decoration from the painter Francesc Cuixart.

New times were arriving and shopkeepers wanted their establishments to be attractive and provided them with *Modernista* furniture and decoration. For the balconies, Cuixart created colourful stained-glass windows in which masculine figures dressed according to the aesthetic canon of the time and to the name of the establishment were shown. It is worth stopping and observing the colour and brightness of those windows, which are considered a real jewel in *Modernista* design.

Today, the shop has commercial use.

6 ↗

Quiosc de l'Arpa, 1917

Arquitecte Josep Firmat i Serralera

Plaça Fius i Palà, s/n

El Quiosc de l'Arpa va ser projectat per Josep Firmat l'any 1917, que es va inspirar en un altre quiosc similar que va projectar Josep Puig i Cadafalch a Badalona. És un element del mobiliari urbà considerat, tot i les petites dimensions, una perla del modernisme aplicat. Està constituït per una base de pedra treballada amb ornamentació floral i geomètrica que contrasta amb un cos de fusta i vidre. El capdamunt està cobert amb una volta de canó en forma de creu amb alumini gofrat i elements de carener de ferro forjat que donen al quiosc un aire d'esveltesa.

Inicialment, i fins fa uns anys, va funcionar com a quiosc de premsa. Actualment, és propietat de l'Ajuntament de Manresa i és un punt d'informació turística i comercial.

The Arpa Kiosk was designed by Josep Firmat in 1917, and was inspired by another similar kiosk designed by Josep Puig i Cadafalch in Badalona. It is an element in the street furniture considered as a treasure of applied *Modernisme*, despite its small size. It is constituted by an elaborated stone base with floral and geometric ornaments that contrasts with a wood and glass body. The top is covered with a cross-shaped barrel vault with embossed aluminium and wrought iron ridge elements that provide the pavilion with a slender shape.

Initially, and until a few years, it was used as a news-stand. Today, it is owned by the Manresa Town Council and it is a tourist information office.

7 ↗

La Buresa o Casa Torrents, 1906

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Plaça Fius i Palà, 1

L'arquitecte Ignasi Oms va projectar aquest edifici l'any 1906 per encàrrec d'una de les famílies més adinerades de l'època: els Torrents. La casa es coneix popularment amb el nom de *la Buresa* perquè va adoptar el cognom de la dona del propietari, Antònia Burés.

L'edifici és una de les poques construccions d'Oms que delimita un tram d'illa amb tres façanes. Es tracta d'una recreació d'una casa palau d'estil neogòtic, on s'integra la pedra picada amb elements florals, la ceràmica vidriada, els esgrafiats i el ferro forjat. Té quatre plantes i una torre a cada costat, una de les quals encara està inacabada. Al mig de la façana sobresurt un cos central, amb una tribuna al primer pis, coronat a la part superior amb quatre pinacles i una imatge del Sagrat Cor, habitual en molts edificis modernistes. Com és característic en l'arquitectura modernista, es jerarquitzen els pisos inferiors en relació amb els superiors. A la planta baixa, un portal lobulat dona pas a un vestíbul per on entraven tant els vianants com els carruatges. El vestíbul es desdobra en dues escales que porten als quatre pisos. Alguns encara conserven la luxosa decoració modernista.

L'edifici acull actualment habitatges particulars, oficines i establiments comercials.

8 ↗

Cal Jorba, 1936, 1943, 1952

Arquitecte Arnald Calvet

Carrer Nou, 28

Aquest edifici, situat al cor de la ciutat, va ser durant molts anys la seu dels populars magatzems Jorba. És obra d'Arnald Calvet, arquitecte que ja havia projectat a Barcelona la Casa Jorba del Portal de l'Àngel.

La història de l'edifici va lligada estretament a la de la família Jorba. El senyor Jorba i Rius tenia una gran visió comercial que el va portar a aplicar tècniques de mercat com ara la reunificació de les petites botigues que tenia disperses per la ciutat en un gran centre comercial. A partir d'aquí, va centrar els seus esforços en l'adquisició del xamfrà de la muralla del Carme amb el carrer Nou.

La construcció d'aquest edifici es va fer en tres etapes: 1936, 1943 i 1952. És un dels pocs exemples d'art déco que hi ha a Catalunya.

The architect Ignasi Oms designed this building in 1906 for one of the wealthiest families of the time – the Torrents. The house is known as *la Buresa* because it used the owner's wife's surname – Antònia Burés.

The building is one of the few buildings designed by Oms that delimits a section of the houses block with three façades. It is a recreation of a Neo-gothic palace-house in which ornamental stone and floral elements, glazed ceramics, sgraffitos, and wrought iron are well integrated. It has four floors and a tower at each end, one of which remains unfinished. A central part projects from the middle of the façade; the first floor has a bay window crowned by four pinnacles and the image of the Holy Heart, which is widely present in many *Modernista* buildings. As it is characteristic in *Modernista* architecture, the lower floors are hierarchical with respect to the upper floors. At the ground floor, the cusped portal leads us towards the hall, through which both pedestrians and carriages entered. From the hall, two stoops lead us towards the four floors. Some of them still keep their luxurious *Modernista* decoration.

The building holds today private homes, offices and shops.

This building, located at the heart of the city, was for many years the headquarters to the well-known *Galeries Jorba*. It is the work of Arnald Calvet, who had already designed in Barcelona the Jorba House at Portal de l'Àngel.

The story of the building is closely linked to the Jorba family. Mr Jorba i Rius had great commercial sense and he applied marketing techniques like the reunification of small shops spread all over the city in one big shopping centre. Then, he concentrated his efforts in purchasing the cant of the Carme wall and Nou Street.

The construction of this building had three stages – 1936, 1943, and 1952. It is one of the few art deco examples in Catalonia.

The building has three horizontal parts – a basement, a middle part with three floors,

L'edificació es desenvolupa en horitzontal, en tres cossos: un basament o planta baixa, un cos intermedi que comprèn les tres primeres plantes i una franja d'acabat, que correspon a la planta quarta, ampliat amb un petit coronament que no correspon a una planta sencera. La simplicitat geomètrica en l'ornamentació, característica de l'art déco amb escultures de Cèsar Cabanes, s'observa a tota la façana. L'edifici, que té una clara voluntat monumental, és dominat per un cos central en forma de torre, amb un típic rellotge envoltat per uns relleus al·legòrics i custodiat per dues àligues. Actualment, l'edifici s'ha habitat per albergar-hi oficines i establiments comercials.

and a final section constituted by the fourth floor and crowned by a small upper floor. The geometric simplicity in its ornamentation, which is a feature in art deco, with sculptures by Cèsar Cabanes, is shown all over the façade. The building, which has clear monumental intention, has a main tower-shaped central section with a clock surrounded by allegorical relieves and watched over two eagles. Today, the building holds offices and shops.

9 ↗

Casa de Cultura de la Caixa de Pensions, 1920-1924

Arquitecte Enric Sagnier Villavecchia

Angel Guimerà, 1-3

Enric Sagnier va projectar aquest edifici entre els anys 1920 i 1924 per encàrrec de la Caixa de Pensions de Barcelona. Es tracta d'un edifici englobat dins el moviment modernista tardà i que conté grans dosis d'eclecticisme i elements neogòtics.

L'edifici, que fa cantonada, és simètric i ben estructurat. En destaca la torre, que sembla que es vulgui desenganxar de la façana i dona un aspecte singular a l'edifici.

L'edifici va funcionar originalment com a biblioteca pública de la Caixa i sala d'exposicions i habitatges i, en els últims anys, s'ha convertit en un establiment comercial a la planta baixa i primer pis, i habitatges i oficines a la resta de plantes.

Enric Sagnier designed this building between 1920 and 1924 assigned by *Caixa de Pensions de Barcelona*. This building is considered to have late *Modernista* style; it is eclectic and shows Neo-gothic elements. The building is located at a corner – it is symmetrical and well-structured. The tower, which seems to detach from the façade and provides the building with a particular appearance, stands out.

The building was originally the *Caixa* public library and it was also used as exhibition hall and housing. In the last years, it has become a commercial building in the ground and first floors; while it holds homes and offices in the rest of the floors.

10 ↗

Casal Regionalista, 1918

Arquitecte Alexandre Soler i March

Passeig de Pere III, 12

Edifici projectat per Alexandre Soler i March l'any 1918. És d'estil sobri i regular, s'allunya dels postulats modernistes i s'acosta al noucentisme. La construcció sorprèn per les característiques i per l'espai on ha quedat encabida. No és habitual plantejar un habitatge aïllat en una trama d'eixample. Contrasta la poca alçada del casal si el comparem amb els edificis propers. També destaca el fet que tingui una teulada inclinada, característica més pròpia de climes freds. Si parem atenció a la façana veurem que hi ha tres cossos diferenciats i que la decoració consta d'esgrafiats amb motius geomètrics.

Actualment és té una percepció parcial de l'aspecte original, ja que en una intervenció posterior es van eliminar els arcs de la planta baixa.

L'edifici acull avui en dia la seu d'una entitat bancària.

The building was designed by Alexandre Soler i March in 1918. It is sober and regular and detached from *Modernista* postulates, while following *Noucentisme*. It surprises because of its features and the place in which it was built – it is not usual to plan an isolated house within an urban extension plan. The low height of the building contrasts with the surrounding buildings. It also has a slanting roof, which is a typical feature in cold areas. If we observe the façade, we will see that it has three different parts and that the decoration has sgraffitos with geometrical elements.

Today, we can only see part of its original appearance, because subsequent reforms removed the arches in the ground floor.

The building is today the central office to a bank.

11 ↗

Casa Davant, 1907-1936

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Passeig de Pere III, 25

Ignasi Oms va projectar la Casa Davant l'any 1907 i posteriorment va ser amplificada l'any 1936 per l'arquitecte Josep Firmat i Serramalera. L'edifici es caracteritza per tenir un aire molt senyorial i per la bona integració en l'entorn. Destaca també l'ornamentació en les obertures, és interessant fixar-se en els escuts de les tribunes i els elements gòtics de la porta i a la part superior de la tribuna.

Actualment és la seu d'una entitat bancària a la planta baixa i manté l'ús residencial a les plantes pis.

Ignasi Oms designed the Davant House in 1907; later, in 1936, it was enlarged by the architect Josep Firmat i Serramalera. The building has a very manorial appearance and it is well integrated in its surroundings. The decoration in the openings is also noticeable; it is interesting observing the coats of arms at the bay windows and the Gothic elements on the door and on the top of the bay windows.

Today, the ground floor is the central office to a bank, but the other floors keep their residential use.

12 ↗

Torre Lluvià (Delegació al Bages Berguedà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya), 1908

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Arquitecte Oms, 5

Horari de visita:

De dilluns a divendres, de 9 a 13 h
i de 16 a 18 h

Caps de setmana, tancat

Tel. 938 751 800

Hours:

Monday to Friday, 9 am to 1 pm
and 4 pm to 6 pm

Weekends, closed

Tel. 938 751 800

La Casa Lluvià va ser projectada per Ignasi Oms l'any 1908 i molts la consideren l'obra més reeixida de l'arquitecte, la que s'integra més en el moviment modernista. Es tracta d'un habitatge unifamiliar aïllat amb jardí, ubicat en un emplaçament immillorable: al costat del Passeig i en ple centre de la ciutat. Es caracteritza per un original joc de volums que combina un cos central amb dues torres de diferents proporcions i alçades. S'aconsegueix així una estructura asimètrica, que s'allunya del classicisme encara present al Casino, però molt equilibrada. A les façanes exteriors s'hi ha aplicat en abundància una ornamentació típicament modernista que inclou esgrafiats a les parets, ornamentació floral en capitells i mènsules, i un remat esglaonat de rajola i totxo a les cornises. Pel que fa l'interior, encara s'hi poden veure alguns detalls interessants; com ara columnes de pedra amb relleus, un parell de sostres amb motlures i pintura de tendència naïf, o un despatx, al primer pis, que conserva la fusteria original de les finestres.

La Casa Lluvià ha patit en els últims anys una història agitada. Inicialment, es va construir per encàrrec de la família Tàpia, però va ser el senyor Lluvià qui posteriorment va adquirir-la. Més tard i durant un temps va servir d'escola i, com el Casino, va passar per un moment crític en què va estar a punt de ser enderrocada. Ara és propietat de l'Ajuntament i seu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.

The Lluvià House was designed by Ignasi Oms in 1908 and it is considered by many people the most successful work by this architect since it is fully integrated in the *Modernista* style. It is an isolated single-family house with garden located at an excellent point – by the boulevard and at the very heart of the city. It shows an original series of sections with a central part and two towers with different size and height. An asymmetrical but very well balanced structure is thus achieved, far from the classicism still present at the Casino. The outside façades show abundant *Modernista* ornamentation with sgraffitos on the walls, floral ornaments at the capitals and brackets, and a stepped top made of tiles and bricks at the cornices. In the inside, we still can observe some interesting details – stone columns with reliefs, a couple of ceilings with mouldings and naïf paintings, a bureau at the first floor that still keeps its original woodwork at the windows.

The Lluvià House has lately undergone a rough period. Initially, it was built for the Tàpia family, but Mr Lluvià purchased it. Later, it became a school and, just like the Casino, underwent a critical moment in which it was about to be pulled down. Today, it is owned by the Town Council and it is the headquarters to the Architects Professional School of Catalonia.

13 ↗

Casa Torra, 1910

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Plaça de la Independència, 4 /

Arquitecte Oms, 2-6

La Casa Torra és un altre encert de l'arquitecte Ignasi Oms en la seva etapa de maduresa. Es va projectar l'any 1910 i té la virtut de combinar una necessitat privada (la idea d'una casa independent) amb l'interès públic (la perfecta integració de l'edifici a l'espai urbà). La connexió amb el xamfrà es resol d'una manera molt original i típicament modernista: amb una façana que en part és alineada amb el carrer i en part adopta una forma asimètrica que deixa espai per a dos jardins. La casa consta d'unes magnífiques galeries, encarades cap al sol. Unes són decorades amb uns colorits vitralls emplomats, mentre que una altra és feta amb elements de forja. L'ornamentació d'obertures és amb pedra, amb mènsules als balcons, i tribunes i baranes de balcons de ferro forjat. Val la pena fer un cop d'ull a l'interior de l'entrada, que conserva totalment el regust modernista.

Actualment, els baixos de l'edifici estan destinats a usos comercials i els pisos són habitatges particulars.

The Torra House is another good work of the architect Ignasi Oms in his mature period. It was designed in 1910 and it combines private need (the idea of an independent house) and public interest (the perfect integration of the house into the city). Its union to the house block is done in a very original and typically *Modernista* way – through a façade that is partly lined up with the street and it also shows an asymmetrical shape that leaves a space for two gardens. The house has wonderful covered balconies facing the sun. Some are decorated with colourful stained-glass windows, while the remaining one is made of wrought iron elements. The ornamentation at the opening is made of stone, with brackets at the balconies, bay windows and wrought iron balcony railings. It is worth having a look at the inside of the doorway, which keeps its full *Modernista* taste.

Today, the ground floor holds shops and the other floors are private homes.

14 ↗

Casino, 1906

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Passeig de Pere III, 27-29

Per la seva situació, al punt més cèntric del Passeig, i per les seves dimensions, el Casino, obra d'Ignasi Oms (1906), és el principal edifici modernista de Manresa. Va fundar-se amb l'objectiu teòric de propagar la cultura i la ciència entre tots els sectors de la ciutat. En realitat, però, des del seu inici va funcionar com a club social de les classes benestants i com a local de joc, pràctica que va tenir una notòria activitat fins que la dictadura franquista va il·legalitzar-la. Aleshores, l'anomenat *Casino dels senyors* va començar una davallada progressiva que el va portar a tancar les portes a la dècada de 1970. Posteriorment, va estar a punt de ser enderrocat fins que l'Ajuntament el va adquirir i recuperar per convertir-lo en la Biblioteca Municipal.

El Casino és una obra estilísticament de transició cap al Modernisme. En la composició de la façana es pot observar que encara predomina un model clàssic, perfectament simètric, que busca la monumenta-

Due to its location at the very centre of the Boulevard and to its size, the Casino – a work of Ignasi Oms (1906) – is the main *Modernista* building in Manresa. It was founded with the aim of spreading culture and science among all citizenship. But since its beginning it was the social club to the wealthy classes and a place for gambling until this activity was declared illegal by Franco's dictatorship. Since then, the so called *Lords' Casino* started a low decline until it closed down in the 1970s. Later, it was about to be pulled down, but the Town Council purchased it and turned the building into the Local Library.

The Casino has a transitional style towards *Modernisme*. The façade still keeps a classic, perfectly symmetrical style that seeks the monumentality of the building. Within this classic pattern we can find *Modernista* elements – for example in the design of some of the windows and balconies, as well as ornamental motifs of Vienna inspiration. The result is an elegant façade that gives the central part of the Boulevard a manorial touch.

litat de l'edifici. Dins aquest model s'hi han introduït elements modernistes, per exemple en el disseny d'algunes finestres i balcons, així com motius ornamentals d'inspiració vienesa. El resultat és una façana elegant, que contribueix de manera decisiva a realçar la zona central del Passeig amb un toc senyorial.

La remodelació del Casino ha fet que l'espai interior perdés la força i la vivesa característica dels edificis modernistes a canvi d'un interiorisme de colors suaus. Tot i així, entre les sales de la Biblioteca encara es poden apreciar alguns detalls de la decoració original. La part més interessant és a la sala de lectura infantil, a l'extrem sud, que conserva una rica ornamentació feta amb motlures a les parets i volta, així com diversos vitralls de colors que donen una il·luminació molt agradable. La sala situada a l'extrem oposat també conté uns vitralls molt vistosos i una bonica vista al pati exterior.

Tot i que costi d'imaginar, el que actualment és la sala principal de lectura havia estat, anys enrere, un gran saló, cobert amb volta, on tenien lloc les festes de més anomenada de la bona societat manresana. Aquí s'organitzaven grans balls amb orquestra i gales benèfiques, i les noies de casa bona hi feien la seva presentació en societat.

En el projecte inicial, la façana de ponent adquiria més protagonisme del que té ara. Es preveia fer-hi l'accés a la primera planta per dues escalinates, una de les quals no s'arribà a construir. La façana restà inacabada, però conté alguns dels racons més deliciosos de l'edifici. El pati posterior ara s'ha recuperat i és un marc esplèndid per fer-hi activitats ciutadanes de tot tipus. Originàriament, es va fer servir com a pista de tennis per als joves privilegiats que podien practicar aquest esport.

The characteristic strength and brightness of *Modernista* buildings was lost after the restoration of the Casino, and today the inside shows soft colours. However, among the halls in the Library, we still can observe some details from the original decoration. The most interesting part is the children's reading room at the south end of the building that still keeps its rich ornamentation made of mouldings on the walls and vault. Also, there are several colourful stained-glass windows that bathe the room with very pleasant light. The room located at the opposite end has also eye-catching stained-glass windows and a nice view over the courtyard.

Although it is difficult to imagine, the present main reading room was once a big vaulted living room in which the most famous parties among the Manresian upper classes had taken place. Great balls with orchestra and charity performances were organised, and young ladies had their coming out.

The initial design gave more importance to the western façade than it has today. It was thought to be the main entrance through two stoops, one of which was never built. The façade remained unfinished, but it has some of the most delightful spots in the building. The back courtyard is today the perfect framework to hold civic activities of any kind. Originally, it was the tennis court for those privileged young men that could practise this sport.

15 ↗

Casa Gabernet Espanyol, 1898

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Passeig de Pere III, 26

La Casa Gabernet Espanyol és obra d'Ignasi Oms i fou projectada el 1898. Forma part de la primera etapa constructiva de l'arquitecte, quan encara estava molt influït per l'historicisme dels primers anys del Modernisme. La seva composició és simètrica i de tipus senyorial, i combina elements gòtics i romànics. És interessant parlar d'atenció al disseny de les finestres trevolades, a la pedra ornamental de les baranes del primer pis i al ferro forjat de pisos superiors. Destaquen les finestres geminades amb arcs trevolats del vestíbul, on si alcem el cap trobarem que les bigues de fusta del sostre tenen a cada extrem diferents mènsules en forma de caps de to satíric i que s'inspiren en personatges representatius de la història de la època: cubans, l'hereu, la pubilla.

Actualment, els baixos de l'edifici estan destinats a usos comercials i els pisos superiors formen part d'habitatges particulars i oficines.

The Gabernet Espanyol House is the work of Ignasi Oms and was designed in 1898. This is part of the architect's first building period, when he still was very influenced by the historicism present during the first years of *Modernisme*. It has symmetrical and manorial appearance, combining Gothic and Romanesque elements. It is interesting observing the trefoil windows, the ornamental stone in the railing in the first floor and the wrought iron in the upper floors. Also interesting are the geminate windows with trefoil arches in the entrance hall and its beams at the ceiling, with two corbels at each end in the shape of satirical heads that are inspired in representative characters of the time – Cubans, the heir, and the heiress.

Today, the ground floor holds shops while the upper floors hold homes and offices.

16 ↗

Teatre Kusaal, 1927

Arquitecte Josep Fimat i Serramalera

Passeig de Pere III, 35

El Teatre Kusaal es va construir l'any 1927 per encàrrec de l'empresari Andreu Cabot. La façana és de composició molt clàssica i destaca especialment l'immens pati davant, on s'observen columnes jòniques i una terrassa amb balustrada.

El Kusaal va funcionar com a sala de cinema durant uns anys. Ara és propietat de l'Ajuntament i s'està rehabilitant per esdevenir teatre.

The Kusaal Theatre was built in 1927 by order of the businessman Andreu Cabot. The façade is very classical and the huge front courtyard is the most interesting element. There, we can see Ionic columns and a terrace with a balustrade.

The Kusaal was a cinema for some years. Today, it is owned by the Town Council and it is now being restored to become a theatre.

17 ↗

Casa Padró Riera, 1914-1918

Arquitecte Bernat Pejoan i Sanmartí

Àngel Guimerà, 57

Molt ben situada en un xamfrà del Passeig, la casa Padró és un dels exemples més típics de casa modernista. Es va construir entre el 1914 i el 1918 i va ser projectada per Bernat Pejoan, un arquitecte poc conegut, nascut a Sant Vicenç de Castellet i que va treballar amb Elies Rogent en la restauració del monestir de Santa Clara. Té alguns elements resoltos amb molt d'ofici, com ara el disseny de la planta baixa, amb molta superfície d'aparador, les tribunes laterals o els balcons. Destaquen les columnes i pilastres de pedra que separen les obertures de la planta baixa, amb capitells florals i els elements de forja en les tribunes i els balcons. És de les poques construccions de la ciutat que incorpora la franja rítmica d'obertures a l'última planta, recurs que ha arribat a ser identificatiu del modernisme.

Actualment, l'edifici està destinat a usos comercials.

The Padró House, very well located at a corner in the boulevard, is one of the most typical examples of *Modernista* house. It was built between 1914 and 1918 and was designed by Bernat Pejoan – a not very well-known architect born in Sant Vicenç de Castellet, who worked with Elies Rogent in restoring the Santa Clara convent. The building has very well finished elements, like the design in the ground floor that shows a big sideboard, the side bay windows and the balconies. Also interesting are the columns and stone pilasters that divide the openings in the ground floor, with flower capitals, and the wrought iron elements present in the bay windows and balconies. The House is one of the few buildings in the city that shows a rhythmic line of openings in the last floor – a resource that has become representative of *Modernisme*.

Today, the building has commercial uses.

Ruta complementària / Additional route

↗ Visita exterior i interior / Visit inside and view exterior

↗ Visita exterior / View exterior only

18 ↗

Farinera Albareda, 1909

Arquitecte Alexandre Soler i March

Passeig del Riu, 66

Edifici dissenyat per Alexandre Soler i March i construït l'any 1909, és un clar exemple de fàbrica típicament modernista. Hi ha tres construccions diferenciades, la part central, que és l'original, i dues laterals. La construcció és simple, a base de pilars de fosa, jàsseres de fusta i forjats i terra també de fusta. El magatzem presenta pilars de pedra de secció circular i capitells cònics, cavalls i biguetes de fusta i revoltons de maó ceràmic. El tancament és amb totxo arrebossat de color blanc i les obertures queden emmarcades amb totxo vist de color vermell. A l'interior, les columnes de ferro colat aguanten el sostre.

This building was designed by Alexandre Soler i March and built in 1909. It is a clear example of a typical *Modernista* factory. There are three different parts – the central part, which is original, and two side parts. The building is simple, with cast-iron pillars, wooden and wrought iron girders and wooden floor. The warehouse has round stone pillars and conical capitals, wooden truss rafters and joists, and ceramic hollow bricks. Carpentry is made of white rough bricks and openings are framed with red exposed bricks. In the inside, cast iron columns hold the ceiling.

19 ↗

Fàbrica la Florinda, 1911

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Bruc, 33

En aquesta antiga farinera, construïda l'any 1911, l'arquitecte Ignasi Oms hi fa una interpretació personal de l'arquitectura industrial. La tipologia respon a un edifici industrial format per diferents cossos dins d'un recinte tancat. És un edifici on es remarca la verticalitat, a l'estil de les fàbriques angleses: amb un cos central de quatre pisos d'alçada que destaca en el seu entorn. Una part de les edificacions laterals, que aportaven simetria al conjunt, va perdre's quan es va construir un grup de sitges. La construcció es féu a base de maó estucat, ceràmica i obra vista com a ornamentació.

Actualment, l'edifici és la seu de la Policia Local de la ciutat.

This old flour mill, built in 1911, is a particular interpretation of industrial architecture by the local architect Ignasi Oms. It is an industrial building made of different volumes within enclosed precincts. Verticality is highlighted, in the manner of English factories – a central part with four floors that stands out. Part of the side buildings, which gave symmetry to the building, was lost when a series of silos were built. The building was made of stucco brick, ceramics and exposed bricks as ornaments.

Today, the building is the headquarters to the Local Police.

20 ↗

Institut de Batxillerat Lluís de Peguera, 1907-1927

Arquitecte Alexandre Soler i March

Plaça Espanya, 2

Aquest edifici d'estil modernista en transició cap al Noucentisme va començar-se a construir l'any 1907 i no s'acabà fins al 1927. La seva principal virtut és que aconsegueix donar una dimensió molt humana a tot el seu entorn, inclosa la plaça. L'edifici de l'Institut de segona ensenyança fou concebut per diferenciar dos cossos laterals (on havien d'ubicar-se els nois i les noies separatament), amb un cos central que durant molts anys va acollir la Biblioteca Popular de la Diputació. A la façana de l'edifici és remarcable una acurada ornamentació, que inclou elements neoclàssics i motius naturals. Els motius combinen perfectament amb l'arbreda de l'entorn, de manera que tot el conjunt sembla que desprèn una agradable sensació de naturalitat.

This building, halfway between *Modernisme* and *Noucentisme*, started to be built in 1907 and was finished in 1927. Its main feature is that it gives a human aspect to its surroundings, including the square. This secondary school was designed to have two side parts (in which boys and girls had to be separately placed) and a central part that was for many years the County Council Civic Library. The accurate ornamentation of the main façade stands out – it has neoclassical elements and motifs taken from nature. These motifs perfectly combine with the surrounding grove, in such a way that the scene seems to give off a pleasant feeling of naturalness.

21 ↗

Antic escorxador, 1906

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Plaça Bages, 13

L'escorxador va construir-se l'any 1906 amb la intenció de fer un equipament modern pel seu temps. Partint d'un terreny net, llavors situat als afores de la ciutat, l'arquitecte Ignasi Oms va tenir la possibilitat de crear un espai unitari i funcional, sense renunciar a deixar-hi una empremta clara-ment modernista. El recinte es distribueix a partir d'un eix central marcat per un portal monumental i consta de diversos pavellons al voltant d'un pati. Són pavellons de tres naus. A la nau central, més alta, s'hi sacrificava els animals, mentre que les laterals servien de corrals i les torres de les cantonades feien d'assecadors de pells.

Una portalada gran marca l'eix de simetria dels pavellons situats al voltant del pati, l'un en l'eix de simetria i l'altre perpendicular. La construcció és a base de pedra amb emmarcaments de totxo vist, la coberta és a base de cavalls de fusta i a dues aigües, i els pilars són de totxo vist.

Actualment, el conjunt de l'escorxador s'està rehabilitant i s'ha integrat en el campus universitari de Manresa.

The slaughterhouse was built in 1906 with the aim of being a modern building for the time. From a clean land at the outskirts of the city, the architect Ignasi Oms had the chance of creating a uniting and functional area but keeping a clear *Modernista* imprint. The building is arranged around a central part in which a monumental main door stands out. It has different three-plant wings arranged around a courtyard. At the central plant – the highest one – animals were slaughtered, while the other two side plants were used as courtyards and the towers at the corners were used as leather drying places.

A big portal is the symmetrical centre to the wings around the courtyard – one symmetrical and the other perpendicular. The building is made of stone with exposed brick frames; the roof is made of wooden truss rafters and the pillars of exposed brick.

Today, the slaughterhouse is being restored and is part of the university campus of Manresa.

22 ↗

Casa Padró Domènech, 1903

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Àngel Guimerà, 36

La Casa Padró Domènech, que també es coneix com la Casa Xipell, va ser projectada l'any 1903 per l'arquitecte Ignasi Oms. Es tracta d'una casa unifamiliar, construïda amb totxo vermell i amb elements ornamentals a les obertures. Oms va projectar la Casa Padró just després d'un viatge a París, i es considera l'obra que enceta la seva etapa plenament modernista.

Actualment, els pisos són d'ús residencial i els baixos els ocupen establiments comercials.

The Padró Domènech House, which is also known as the Xipell House, was designed in 1903 by the architect Ignasi Oms. It is a single-family house built in red brick and showing decorative elements in the openings. Oms designed the Padró House after one of his trips to Paris, and it is considered to be the first work in his fully *Modernista* period.

Today, the upper floors have residential uses, while the ground floor holds shops.

23 ↗

Cinema Olímpia, 1926

Arquitecte Josep Danés i Torras

Àngel Guimerà, 21

Josep Danés i Torras va projectar el Cinema Olímpia l'any 1926. De l'edifici, de línies clarament noucentistes, en podem destacar l'equilibri formal de la seva composició clàssica, ordenada simètricament i organitzada segons cinc eixos verticals. Destaca també la continguda però escaient decoració de la façana principal.

Com el Kursaal, l'edifici va funcionar com a cinema durant uns anys. Actualment ha estat rehabilitat per encabir-hi un establiment comercial.

Josep Danés i Torras designed the Olímpia Cinema in 1926. The building shows clear *Noucentista* lines and it is interesting observing the formal balance in its classic composition that is symmetrically arranged and organised around five different vertical centres. It is also interesting the appropriate decoration in the main façade.

Just like the Kursaal, the building worked as a cinema for some years; today, after being restored, holds a shop.

24 ↗

Casa Armengou (Ferreteria Armengou), 1899-1900

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Carretera de Vic, 17

La Casa Armengou fou una de les primeres obres d'Ignasi Oms a la ciutat. Projectada entre els anys 1899 i 1900, és una obra a cavall entre l'estil eclèctic i el modernista. La façana principal és feta de totxo vermell i segmentada per pilastres que contenen fornícules destinades a ser ocupades per les imatges dels patrons de les dues branques familiars. Destaca l'estructura metàl·lica dels baixos, on antigament hi havia hagut una ferreteria i que ara ocupen establiments comercials.

The Armengou House was one of Ignasi Oms's first works in the city. It was designed between 1899 and 1900, and it shows a style halfway between eclecticism and *Modernisme*. The main façade is built with red bricks and divided by pillars that had vaulted niches aimed at holding the images of the heads of the family. It is interesting observing the metal frame at the ground floor, where there used to be an ironmonger's shop and today holds commercial establishments.

25 ↗

Col·legi Asil dels Infants, 1901-1911

Arquitecte Ignasi Oms i Ponsa

Carretera de Vic, 16

Ignasi Oms va projectar el Col·legi Asil dels Infants l'any 1901. S'emmarca dins del Modernisme historicista i sembla que vol imitar un gran edifici de l'època del romànic, amb un cos central que sembla talment una basílica. L'estil neoromànic també s'observa en les arcuacions cegues que rematen les façanes i els arcs de mig punt al damunt de les finestres.

L'edifici es construí en substitució d'un antic orfenat fundat l'any 1609 (per això el carrer s'anomena *carrer dels Infants*) i ha tingut diversos usos públics. Actualment, acull un institut d'ensenyament secundari.

Ignasi Oms designed the Children's Home School in 1901. It is part of the historicist *Modernisme* and it seems to resemble a great building from the Romanesque period, with a central part that certainly resembles a basilica. The Neo-Romanesque style can be also seen at the blind arches that crown the façades and the Roman arch on top of the windows.

The building substituted an old orphanage founded in 1609 (this is why the street is called *Children's Street*) and has been used for several ends. Today, it is a secondary school.

26 ↗

La pintura i el disseny modernista al Museu Comarcal

Via de Sant Ignasi, 40

El Museu Comarcal de Manresa conserva una important col·lecció d'art modern i de pintors i dibuixants manresans, com ara Josep Dalmau i Francesc Cuixart.

Francesc Cuixart és el prototipus d'artista local que està al corrent dels nous aires estètics i els aplica amb encert quan l'ocasió o l'encàrrec li ho permeten.

Josep Dalmau i Rafael és el més modernista dels manresans. L'ofici el va portar a instal·lar-se a Barcelona on es relacionà amb el cercle dels Quatre Gats, local on va fer una exposició individual de pintura. Va viure els primers anys del segle xx a París i en retornar va obrir les conegudes Galeries Dalmau, que, gràcies al seu afany a favor d'allò modern, van jugar un paper molt important en la promoció de les avantguardes artístiques.

Ramon Casas i els seus companys modernistes passaven algunes estones de l'estiu al proper monestir de Sant Benet de Bages. D'aquest moment és un retrat del guarda d'aquest monestir, obra de Ramon Casas.

The Local Museum of Manresa holds an important collection in modern art by local painters and drawers like Josep Dalmau and Francesc Cuixart.

Francesc Cuixart is the typical local artist who is up-to-date with the new aesthetic trends, and he skilfully applies them when he can.

Josep Dalmau i Rafael is the most *Modernista* among the Manresians. His work led him towards Barcelona, where he settled down and got in touch with the Quatre Gats circle, where he did an individual exhibition of his works. He lived the first years of the 20th century in Paris and when he came back he opened the well-known *Galeries Dalmau*, which, thanks to his taste for modernity, played a very important role in the promotion of the artistic avant-garde.

Ramon Casas and his *Modernista* colleagues spent part of the summertime in the nearby monastery of Sant Benet de Bages. Of that period is the portrait of the monastery guard – a work by Ramon Casas.

27 ↗

La Cova de Sant Ignasi

Camí de la Cova, s/n

Tel. 938 751 579

Tot i ser un edifici de l'època barroca, a l'avantcova s'hi conserven dues valuoses escultures de Josep Llimona i vitralls i mosaics modernistes fets als tallers dels germans Mauméjean.

Amb la reforma realitzada al començament del segle xx l'avantcova es converteix en un solemne passadís que té la finalitat de dirigir-nos cap a la Cova, alhora que ens informa per mitjà d'un complet programa iconogràfic situat a les parets.

El relleu de bronze, de Josep Llimona, es presenta com un llindar de formes fantàsiques que simula la textura de la roca, de manera que s'arriba a confondre amb el gris fosc de la roca autèntica de la Cova. Amb una estètica genuïnament modernista, aquesta és una de les obres més complexes de Llimona. Dos àngels gegantins, que simbolitzen la penitència i oració, assenyalen la direcció de la porta. Més amunt, dos angelets baixen del cel el llibre d'exercicis espirituals, indicant que en aquest precís lloc l'Esperit Sant va inspirar la mà del redactor dels exercicis.

Els vuit mosaics de la part superior són els més significatius. Dues llargues fileres de personatges històrics vinculats a la propagació dels exercicis espirituals avancen cap a la Cova.

Although being a building from the Baroque period, the front cave keeps two valuable sculptures by Josep Llimona and *Modernista* stained-glass windows and mosaics elaborated at the Mauméjean brothers' atelier.

After the refurbishments done at the beginning of the 20th century, the front cave became a magnificent corridor that leads us to the Cave through a complete iconographic collection at the walls.

The bronze relief – a work by Josep Llimona – is a threshold of imaginative shapes that imitates the texture of a stone, in a way that it melts with the dark grey colour of the real stone in the Cave. This is one of the most complex works by Llimona, and it shows genuine *Modernista* aesthetics. Two huge angels – that symbolise penance and prayer – point at the doorway. Above them, two little angels bring down from heaven the book of spiritual exercises and show that in this same place the Saint Spirit guided the hand that wrote the exercises.

The eight mosaics at the upper part are very interesting. Two long rows with historical characters linked to the spreading of the spiritual exercises advance toward the Cave.

28 ↗

Convent de Santa Clara, 1904

Arquitecte Alexandre Soler i March

Nou de Santa Clara, 64

L'any 1904, Alexandre Soler i March va projectar l'ampliació del convent de Santa Clara. L'arquitecte va voler que el convent, originari del segle xiv, guardés la inspiració medieval, fent-ne, però, una interpretació molt personal. L'orientació de la façana cap al riu i l'ús de maó vermell, molt vistós, fan que l'edifici adopti un aire escenogràfic, com si tingués la pretensió de competir amb la Seu i la Cova per fer-se un lloc a la façana monumental del riu Cardener. L'edifici no es va construir paral·lelament al cos primitiu i va fer servir un claustre com a element de transició. És de grans proporcions, format per tres cossos rematats de forma esglaonada, units per dos cossos més baixos a manera de passadissos, ordenats simètricament.

In 1904, Alexandre Soler i March designed enlargement of the Santa Clara convent. The architect wanted to keep the medieval air of the convent, which dated from the 14th century; but he wanted to capture his personal interpretation. The façades facing the river and the use of eye-catching red brick turn the building into almost a stage design, as if it had the aspiration of competing against the Seu and the Cave and find its place at the monumental facade of the river Cardener.

The building was not built in parallel to the original section and the cloister was used as an element of transition. It is very big and made of three parts crowned in a stepped shape and linked by two lower parts used as symmetrically arranged corridors.

El Modernisme a la comarca del Bages

Modernisme at the Bages county

Casa Abadal

Abadal House
Plaça Major, 24
08279 Avinyó

Obra d'Alexandre Soler i March i encarregada per una família d'hisendats rurals. Hi destaquen el maó i la rajola de la façana i la inspiració àrab dels interiors.

A work by Alexandre Soler i March and commissioned by a rural landowner family. It is interesting observing the bricks and tiles on the façade and the Arabian inspiration of the inside.

Església de la Sagrada Família de la Bauma

The rock shelter Holy Family Church

Carrer Bauma, s/n
Castellbell i el Vilar

Edifici construït entre els anys 1905 i 1908 i projectat l'any 1904 per Alexandre Soler i March. Fou encarregat per l'industrial tèxtil Joan Vial i destaca per la combinació decorativa de pedra i maó. Soler i March també va projectar el 1902 la casa de l'industrial, situada a tocar de l'església.

This building was built between 1905 and 1908 and designed in 1904 by Alexandre Soler i March. It was commissioned by the textile industrialist Joan Vial and stands out because of its decoration combining stone and brick. Soler i March also designed in 1902 the industrialist's house by the church.

Can Gallifa (o la Noguera)

Can Gallifa (or la Noguera)
Carretera de Manresa a Rajadell
Eix Transversal C-25, sortida 126
Road from Manresa to Rajadell
Eix Transversal C-25, exit 126
Monistrol de Rajadell

L'edifici és obra de l'arquitecte Ignasi Oms i Ponsa i fou construït entre els anys 1901 i 1920. Ignasi Oms va aprofitar una antiga masia catalana de l'any 1582 per fer-hi un palauet amb jardins i edificis d'inspiració modernista historicista.

Actualment, funciona com a hotel i restaurant.

The building is the work of the architect Ignasi Oms i Ponsa and was built between 1901 and 1920. Ignasi Oms used an old Catalan farmhouse from 1582 to build a small palace with gardens and buildings of historicist *Modernista* style.

Today, it is a hotel and restaurant.

Ajuntament de Navarcles

Navacles Town Hall
Plaça de la Vila, 1
Navarcles

Edifici modernista projectat per l'arquitecte manresà Ignasi Oms i Ponsa i que es construí l'any 1912. En destaquen els esgrafiats de les parts superiors de l'edifici i els forjats del balcó del primer pis.

It is a *Modernista* building designed by the local architect Ignasi Oms i Ponsa and built in 1912. The sgraffitos on the upper parts of the buildings and the framework at the balcony on the first floor stand out.

Altres punts d'interès cultural

Other spots with cultural interest

La Seu de Manresa

The Manresa Seu
Baixada de la Seu, s/n
Tel. 938 721 512

Principal monument de la ciutat. Fou dissenyada per Berenguer de Montagut l'any 1325 i és un exemple característic del gòtic català. Destaquen els retaules gòtics de l'interior i la façana modernista projectada per Alexandre Soler i March, assessorat per Antoni Gaudí.

It is the main building in the city. It was designed by Berenguer de Montagut in 1325 and it is a characteristic example of Catalan Gothic style. The most interesting parts are the Gothic altarpieces and the *Modernista* façade designed by Alexandre Soler i March advised by Antoni Gaudí.

La Cova de Sant Ignasi i la ruta ignasiana

The Sant Ignasi Cave and the Ignatian tour
Baixada de la Cova, s/n
Tel. 938 751 579

L'any 1522, Sant Ignasi de Loiola va fer estada a Manresa durant un any sencer. En una balma natural sobre el Cardener, on ara s'aixeca l'edifici barroc de la Cova de Sant Ignasi, hi va començar a escriure els famosos *Exercicis espirituals*.

In 1522, Sant Ignasi de Loiola stayed in Manresa for a whole year. At a natural rock shelter over the river Cardener, where the Sant Ignasi Cave baroque building stands today, he began to write his well-known *Spiritual Exercises*.

Parc de l'Agulla i camí de la Sèquia. Centre de Visitants del Parc de la Sèquia. Agulla Park and Camí de la Sèquia. Sèquia Park Visitor's Centre

Carretera de Manresa a Santpedor, s/n
Sortida C-25: 136
Road from Manresa to Santpedor, s/n
Exit C-25: 136
Tel. 938 731 201

La Sèquia és una de les obres d'enginyeria més importants de l'època medieval. Es construí durant el segle XIV a conseqüència d'una sequera i desvia les aigües del Llobregat fins a Manresa. El camí de la Sèquia travessa horts, boscos, conreus i monuments com ara el castell de Balsareny i el monestir de Sant Benet de Bages. Actualment, el camí està condicionat per poder-lo recórrer a peu i gaudir del paisatge. L'última parada del camí de la Sèquia és l'estany artificial del Parc de l'Agulla, lloc ideal per passejar-hi i amb magnífiques vistes de Montserrat.

The irrigation canal is one of the most important works of engineering from the medieval period. It was built during the 14th century after a severe drought period and it diverts the water from the river Llobregat towards Manresa. This irrigation canal crosses cultivation areas, forests, crops and monumental buildings like the Balsareny castle and the Sant Benet de Bages monastery. Today, the path is prepared to walk through it and enjoy the landscape. The last stop in the path is the artificial pond at the Agulla Park – the perfect place to walk around and enjoy the wonderful views of Montserrat.

Museu Comarcal de Manresa

Via de Sant Ignasi, 40
Tel. 938 741 155

Situat a l'edifici de l'antic Col·legi de Sant Ignasi (segle XVIII), destaca per l'esplèndida col·lecció d'art barroc i la ceràmica medieval decorada en verd i morat que es va trobar a l'església del Carme. Altres seccions interessants són l'arqueologia, l'art dels segles X-XVI i la pintura moderna.

The museum is located at the building of the old Sant Ignasi School (18th century). The most interesting part is the Baroque art collection and the medieval ceramics decorated in green and purple found at the Carme church. Other interesting sections are archaeology, art from the 10th to the 16th century and modern painting.

Museu de la Tècnica de Manresa

Carretera de Santpedor, 55
Tel. 938 772 231

Instal·lat als antics dipòsits on s'emmagatzemava i es distribuïa l'aigua de la Sèquia a tota la ciutat. El Museu consta d'una secció dedicada al tema de l'aigua i un muntatge provisional sobre la indústria de la cinteria, de la qual Manresa ha estat el principal nucli productor.

It is located at the old water tanks in which water from the irrigation canal was stored and distributed around the whole city. The Museum has a whole section about water and a provisional set-up about the ribbon industry that had in Manresa its main production centre.

Festivals i festes tradicionals

Festivals and traditions

Fira de l'Aixada

Aixada Fair

Ajuntament de Manresa

Manresa Town Hall

Tel. 938 782 300

El dissabte i el diumenge anteriors al 21 de febrer (Festa de la Llum), el barri antic de Manresa s'omple d'artesans, mestres d'antics oficis que fan demostracions de les seves arts, funàmbuls, joglars i altres elements i atraccions del repertori medieval.

The weekend just before February 21st (*Festa de la Llum*), the old quarter of Manresa fills up with artisans, masters of old trades that show their skills, tightrope walkers, jesters and other elements and attractions from medieval times.

Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional

Traditional Shows Fair

Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana

Catalan Traditional Culture Promotion Centre

Tel. 935 671 000

Fira que se celebra el primer cap de setmana de novembre i que ha esdevingut en els últims anys un esdeveniment de referència per als amants dels espectacles tradicionals i populars.

This fair takes place the first weekend in November and has lately become a reference event for traditional show lovers.

Festival de Cinema Negre

Film Noir Festival

Oficina del Festival

Festival Office

Tel. 938 722 576

Festival que se celebra el mes d'octubre i que consta de diverses seccions, entre les quals destaquen: la Secció Oficial de Cinema Negre, la Secció Oficial de Concurs de Curts de Gènere Negre i una altra secció destinada al Cinema Fantàstic.

This festival takes place in October and has several sections among which we highlight: Film Noir Official Section, Official Section to the Noir Shorts Contest, and another section devoted to Fantasy Cinema.

DR. A. ESTEVE

ANTONI ESTEVE I SUBIRANA

Informació pràctica

L'Oficina de Turisme disposa d'un servei de guies per resseguir la ruta modernista. La visita dura aproximadament dues hores i cal concertar-la amb antelació. Els grups no seran inferiors a 20 persones.

Si el visitant prefereix seguir la ruta pel seu compte, des de l'Oficina de Turisme se li proporcionarà un plànol turístic on trobarà detallat tot l'itinerari i una explicació de cadascun dels edificis.

Servei de visites turístiques i punt d'informació

Tourist guide service and information points

Oficina de Turisme de Manresa
Via de St. Ignasi, 40 baixos
08240 Manresa
Tel. 938 784 090
Fax 938 784 156
turisme@ajmanresa.org
www.ajmanresa.org

Relleu de bronze de Josep Llimona (santuari de la Cova de Sant Ignasi) / Bronze relief by Josep Llimona (Sant Ignasi Cave sanctuary)

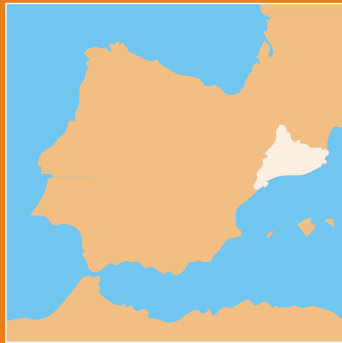
Practical information

The Tourist Office has a guide service to follow the *Modernista* tour. The visit takes about two hours and must be arranged in advance. Groups should have more than 20 people.

If visitors wish to do the tour on their own, the Tourist Office will provide them with tourist maps on which they will find the detailed itinerary and a brief explanation on each of the buildings.

Han col·laborat en la
confecció d'aquesta ruta:
In the edition of this route
have collaborated:

Oficina de Turisme de Manresa - Ajuntament de Manresa
Delegació al Bages Berguedà del
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Museu Comarcal de Manresa
Transversal Produccions Culturals

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Desenvolupament Econòmic
Delegació de Turisme

Travessera de les Corts, 131-159. Recinte
Maternitat. Pavelló Mestral
08028 Barcelona
Tel. 934 022 966 · Fax 934 022 968
op.turistica@diba.cat · www.diba.cat/turisme

Edició i producció Institut d'Edicions, Diputació de Barcelona
Primera edició maig de 2005
Disseny Jordi Ortiz-Patxi Solà
Fotografies Josep Cano
Fotomecànica Ormograf
Impressió Gràfiques Cuscó
DL: B-20859-2005